

Liber-schimbismul, protectionismul si...amatorismul

Sebastian Buhai, Tinbergen Institute, Olanda & Aarhus School of Business, Danemarca
26 noiembrie 2005

Tipic plaiului mioritic- spiritul de turma, gregaritatea, e lege- isteria “directivei discriminatorii” lansata de editorialul “Ziua” din 23 nov. a cuprins rapid Romania, infierbantand chiar capete pretins lunate alor nostri lideri de opinie. Comentariul de mai jos prezinta reflectii inedite pe marginea directivei Bolkenstein si a receptarii ei.

“Directiva Bolkenstein” are ca obiectiv declarat eliminarea obstacolelor dezvoltarii pietei de servicii dintre membrii UE. La originea ideii de circulatie libera a serviciilor, ca de altfel a comerțului exterior liber in general, se afla curentul economic al “liber-schimbismului”. In prezent in lumea academica exista un consens referitor la avantajele liber-schimbismului, justificate prin utilizarea “avantajului comparativ” Ricardian- enuntat intai de economistul britanic David Ricardo cu peste 170 de ani in urma. Avantajul comparativ intr-un domeniu economic se traduce prin costuri de productie mai reduse decat cele ale concurentilor pentru aceeasi calitate a produselor/serviciilor, diferenta in costuri generate de situatii cum ar fi forta de munca mai ieftina, tehnologii de productie mai avansate, mai multe resurse naturale etc. Ca exemplu banal, dar (sper eu) edificator, sa ne imaginam o economie cu doua ramuri: servicii in sectorul restaurantelor si cel hotelier (in continuare RES) pe de o parte si constructii de automobile (in continuare AUT) pe de alta si o lume bipolara, francezi (FR) si nemti (DE). FR sunt categoric cei mai buni furnizori de RES, iar DE au avantaj comparativ clar in AUT. Daca aderam la liber-schimbism, permitem competitie libera intre FR si DE pe ambele piete interne, rezultand in specializarea FR pe RES si specializarea DE pe AUT, DE nerezistand in competitie libera cu FR in RES, iar FR falimentand AUT, in competitie cu DE. Am putea insa “proteja” sectoarele domestice inferioare, impunand diverse tarife si alte costuri pentru produsele/serviciile importate, asigurand astfel atat existenta unui sector FR de AUT cat si a unui sector DE de RES. Deci in cele din urma atat consumatorul FR de AUT cat si cel DE de RES ar iesi in paguba. Presupunand, pentru simplitate- dar generalizarea nu schimba concluziile- ca cererea de RES si de AUT este aceeași in FR si DE, rezulta costuri superioare beneficiilor si la nivel de societate. Desigur tot prin argumentul avantajului comparativ ajungem si la concluzia ca piata va seta nivelul profitului si deci si nivelul remuneratiei salariale, dar cum doar cei mai buni vor rezista in ramura economica respectiva, ei vor fi acaparati intreaga cerere si nu doar un segment al acesteia, de exemplu cererea de pe piata domestica.

“Protectionismul” este bazat mai mult pe criterii politice: nici un guvern nu vrea sa piarda voturile celor muncind in sectoarele competitiv-dezavantajate. Chiar daca pe timp scurt ar fi dezavantaje, presupunandu-se respecializarea tuturor celor din domeniile dezavantajate pe domenii economice comparativ-avantajate, pe termen mediu si lung acestea ar fi convertite in profit si in beneficiu societal. E similar in cazul directivei sponsorizate de Bolkenstein, care dintotdeauna si-a dorit competitie libera pe piata interna a bunurilor si serviciilor din UE. Din moment ce protejarea sectorului agricol nu poate fi atacata pe moment absolut deloc, Franta fiind cel mai inversunat avocat al subventiilor UE pentru agricultura, libera circulatie a serviciilor si bunurilor de consum din diversele sectoare industriale ar fi minima garantie a unei pietei interne functionale. Sa nu uitam ca UE s-a constituit pe ideea comerțului economic liber intre statele participante (carbune si otel initial), deci ca uniune economica inainte de cea politica sau judiciara. Fara a fi surprinzator, sindicatele muncitorilor din sectoarele de munca necalificata sunt cei mai mari oponenti ai acestor masuri, cerand de fapt **discriminare pozitiva** in favoarea lor. Unde aceste sindicate sunt bine

organizate si pot sa faca un lobby puternic si guvernantii le vor tine, de voie de nevoie, isonul (nu culoarea politica e cea care decide, stanga sau dreapta fiind tot la discretia grupurilor de lobby) - din nou, Franta e pe primul loc.

In concluzie, directiva in cauza combate discriminarea, promovand competitia libera pentru calitate maxima a serviciilor si bunurilor. Cei care se opun directivei in UE (cf. <http://www.stopbolkestein.org>) se opun justificandu-se prin adeziunea la protectionism (protejarea economiei domestice sau a unor sau altor sectoare), nu prin rastalmaciri deformatate, cum s-a intamplat si cum se intampla adeseori la noi, amatorismul (eufemism aici) fiind din pacate avantajul nostru comparativ arhicunoscut.

Intorcandu-ne deci la ale noastre: jurnalistului de la Ziua i se iarta inertia, dar ce ne facem cu politicienii si liderii sindicali chestionati? Cam multi conasi Leonida, domnule Ghinea... Caveat lector: nici unul din cei implicati nu era cel putin informat, desi directiva referitoare la piata interna a serviciilor in Uniunea Europeana e disponibila online (83 de pagini frumos scrise in engleza standard) ca propunere finalizata a Comisiei Europene deja din martie 2004, se lucreaza pe propunere din octombrie 2003, iar aluzii la ea se fac...din martie 2000 cand Consiliul European a prezentat publicului Declaratia de la Lisabona. Sau o fi engleza, bat-o vina, adica vrem sa ne integram dar o boaba de engleza ioc, barem la capetele pretins luminate care ne reprezinta?. In orice caz, in lipsa de altceva, alor nostri "lideri politici" le ramane insolenta exprimarii unei opinii cand nu au nici cea mai vaga idee despre ce este vorba. Domnilor Bolcas, Ciuca, Gusa, Popa si celorlalti ca dvs. carora nu li s-a dat ocazia sa-si dea cu firma in cap in "Ziua": na, ca v-o zic tot pe engleza, poate ca pe asta o veti citi si- probabil sperante desarte- pricepe: I am laughing out loud.